

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ....

การปฏิรูปเพื่อความโปร่งใสและสร้างวินัยทางการเงินการคลัง

ชัชฎาภรณ์ ประยูรวงษ์
นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ที่มาและความสำคัญ

รัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารทุนหมุนเวียนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทุนหมุนเวียนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาในทุกภาคส่วน เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคงของประเทศ ที่ต้องอาศัยการเบิกจ่ายงบประมาณจากทุนหมุนเวียนที่มีความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็วในการบริหารจัดการให้แผนงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงตั้งประสงค์ โดยทุนหมุนเวียน ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมายถึง ทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการซึ่งอนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ ซึ่งการจ่ายเงินเป็นทุน หรือเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการใดให้กระทำได้แต่โดยกฎหมายตามนัยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกในการรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 ให้นิยามว่า ทุนหมุนเวียน หมายถึง กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการซึ่งอนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเพื่อการนั้น

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทุนหมุนเวียนสามารถจัดตั้งได้โดยกฎหมายเฉพาะ อาทิ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (พ.ร.บ. กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541) กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545) หรือตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ อาทิ กองทุนเพื่อผู้ใช้แรงงาน เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู โดยทุนหมุนเวียนที่อยู่ในกำกับของกระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ณ ไตรมาส 3 ของปี 2557 (30 มิถุนายน 2557) มีจำนวนทั้งสิ้น 115 ทุน ซึ่งมีมูลค่าสินทรัพย์รวม จำนวน 2,989,203 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 24.69 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อีกทั้งได้รับการสนับสนุนผ่านระบบเงินงบประมาณปกติเฉลี่ยถึงประมาณ 100,000-150,000 ล้านบาท/ปี (“กระทรวงการคลังมอบรางวัลทุนหมุนเวียนดีเด่น,” 2557)

ทุนหมุนเวียนสามารถจำแนกได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของเงินทุน ได้แก่

1. ทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม อาทิ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. ทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม อาทิ กองทุนประกันสังคม
3. ทุนหมุนเวียนเพื่อการจำหน่ายและการผลิต อาทิ ทุนหมุนเวียนการผลิตเหรียญกษาปณ์และการทำของ
4. ทุนหมุนเวียนเพื่อการบริการ อาทิ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการบริหารท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ-กองทัพเรือ
5. ทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม อาทิ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ

สำหรับความจำเป็นในการจัดตั้งทุนหมุนเวียนนั้น ก็เพื่อเป็นการช่วยทำให้ผ่อนคลายการควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ที่โดยหลักการทั่วไป เงินที่ส่วนราชการได้รับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินและใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งผ่านกระบวนการทางรัฐสภา แต่การใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี อีกทั้งเป็นการกระจายอำนาจให้ส่วนราชการ สามารถเบิกจ่ายเงินตามวัตถุประสงค์

และตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความคล่องตัวในการเบิกจ่าย ในกรณีที่มีความจำเป็น ผู้บริหารทุนหมุนเวียนสามารถขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังนำเงินไปฝากธนาคารพาณิชย์ได้ ในกรณีที่มีงานเร่งด่วนนอกเหนือจากแผนงานประจำปีเพื่อให้การเบิกจ่ายเงินที่รวดเร็วและให้งานสำเร็จ สามารถขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังดำเนินการได้ ในกรณีที่เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ สามารถใช้เงินทุนหมุนเวียนดำเนินการเพื่อเป็นส่วนเสริมภารกิจเงินงบประมาณ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และระเบียบของเงินทุนหมุนเวียนนั้น ๆ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการจัดตั้งทุนหมุนเวียนดังกล่าว เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้สามารถทำได้สะดวก มีความคล่องตัว รวดเร็ว เท่าทันกับเหตุการณ์ และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้ดี

อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งได้มีการใช้ช่องว่างในการเบิกจ่ายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ที่รัฐบาลในยุคสมัยต่าง ๆ ใช้เป็นช่องทางตราเป็นพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณในการจัดสรรเงินงบประมาณจากเงินทุนแผ่นดิน ไปจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนต่าง ๆ ให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารกองทุนหมุนเวียนเหล่านี้ โดยแยกออกมาจากระบบงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดทำงบประมาณและการบริหารเงินกองทุนฯ ไม่ต้องเสนอขออนุมัติจากรัฐสภาแต่อย่างใด หรือแม้กระทั่งกองทุนของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจและกองทุนประเภทนี้ได้ ก็มีการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากรัฐวิสาหกิจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการแต่งตั้งคนของนักการเมืองเข้าไปเป็นกรรมการและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ มีการแทรกแซงการดำเนินนโยบายรัฐวิสาหกิจเพื่อสนับสนุนนโยบายทางการเมือง ทำให้รัฐวิสาหกิจจำนวนมากไม่น้อยสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน สูญเสียทรัพย์สิน และมีหนี้สินเกิดขึ้นจำนวนมาก ดังนั้นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลใช้ดุลยพินิจลักษณะนี้ต่อไปโดยไม่มีข้อจำกัด ก็จะทำให้สร้างปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสและเกิดการหาประโยชน์โดยมิชอบของหน่วยงาน ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ (จรัส สุวรรณมาลา, 2553)

ในอดีต ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทุนหมุนเวียนอย่างเป็นทางการเป็นระบบ การบริหารจัดการกองทุนจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ แต่ในปัจจุบันมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบและข้อกำหนดที่ใช้ในการกำกับดูแลทุนหมุนเวียน ดังนี้

1. กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดตั้ง ได้แก่

- พ.ร.บ. เงินคงคลัง พ.ศ. 2491 มาตรา 4 และมาตรา 12 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถอนุญาตให้ส่วนราชการที่รายจ่ายจากเงินที่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินไว้ใช้จ่ายได้ ดังนี้

ก) รายจ่ายที่มีกฎหมายอนุญาตให้ใช้จ่ายได้ เช่น ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินค่าที่พักสัตว์ พ.ศ. 2544 และระเบียบการคลังว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และ พ.ศ. 2533 เป็นต้น

ข) รายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเป็นค่าสินบนรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มาซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล เช่น ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารงานที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2544 เป็นต้น

ค) รายจ่ายที่ต้องคืนบุคคลใด ๆ ซึ่งเป็นเงินอันไม่พึงชำระให้แก่รัฐบาล เช่น กรณีที่ส่วนราชการจ่ายเงินคืนให้แก่บุคคลใด ๆ ที่ได้มีการขอคืนภาษีหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ชำระไว้เกิน เป็นต้น

- มติคณะรัฐมนตรี 26 สิงหาคม 2551 กำหนดแนวทางการจัดตั้งและคณะกรรมการกลั่นกรองจัดตั้งทุนและทุนหมุนเวียน โดยผ่านคณะกรรมการกลั่นกรองจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่มีปลัดกระทรวงการคลัง

เป็นประธาน และผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยมีกรมบัญชีกลางปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ

2. มติคณะรัฐมนตรีและระเบียบเกี่ยวกับการกำกับ ได้แก่

- มติคณะรัฐมนตรี 22 กรกฎาคม 2529 กำหนดให้เสนอคำขออนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีงบประมาณต่อกระทรวงการคลัง ภายในเดือนมิถุนายน พิจารณาอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีและเพิ่มเติม

- มติคณะรัฐมนตรี 18 พฤศจิกายน 2546 กำหนดให้กระทรวงการคลังเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน

- กำหนดรายงานการรับ-จ่ายเงินตามระเบียบที่เกี่ยวข้องและหนังสือสั่งการต่างๆ

3. มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการประเมินผล

- มติคณะรัฐมนตรี 30 กันยายน 2546 กำหนดให้กรมบัญชีกลาง ดำเนินการระบบประเมินผลเงินทุนหมุนเวียน ได้แก่ รายงานผลการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ และการติดตามหนี้ค้างชำระของกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดให้กรมบัญชีกลางพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเงินนอกงบประมาณประเภททุนหมุนเวียนที่มีมาตรฐานสากล

4. กฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับการยกเลิก

- พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 กระทรวงการคลัง โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีในการรวมทุนหมุนเวียนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันหรือสามารถดำเนินการร่วมกันได้ โดยต้องไม่มีผลเป็นการขยายวัตถุประสงค์เกินกว่าวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียนที่มารวมกันนั้น หรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน กรณีหมดความจำเป็น หรือหยุดการดำเนินงานโดยไม่มีเหตุผลอันควรและไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง

- หนังสือ กระทรวงการคลัง (ว.10) กำหนดแนวทางปฏิบัติรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนตามมาตรา 9 แห่ง พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกระจายอำนาจและผ่อนคลายการควบคุมในการบริหารจัดการทุนหมุนเวียนให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ ดังนั้น แม้กระทรวงการคลังจะใช้กลไกทางด้านการจัดสรรงบประมาณและพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 ในการบริหารจัดการทุนหมุนเวียน ในทางปฏิบัติก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาการบริหารเงินของทุนหมุนเวียนที่ผิดวัตถุประสงค์ อันส่งผลให้การบริหารเงินงบประมาณแผ่นดินในภาพรวมขาดความเป็นเอกภาพ ซึ่งที่ผ่านมาได้เกิดสภาพปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการพัฒนากฎหมายให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน ที่กรมบัญชีกลางได้ศึกษาไว้ (เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ....(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ), 2558) สามารถสรุปปัญหาที่เกิดจากการใช้พระราชบัญญัติได้ ดังนี้

1) กำหนดความหมายของคำว่า “ทุนหมุนเวียน” ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้รวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 ให้นิยามว่า กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียนหรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการซึ่งอนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเพื่อการนั้น ทำให้ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐ หลีกเลี่ยงการจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ไปจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติเฉพาะจำนวนมาก ทำให้กระทรวงการคลังไม่สามารถรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนได้ แม้จะพบว่ามีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียนนั้น

2) การกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังโดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีที่จะรวมหรือยุบเลิก ทุนหมุนเวียนได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เป็นการสร้างกระบวนการในการดำเนินการ ตามกฎหมายในการรวมหรือยุบเลิกที่ต้องได้รับอนุมัติจากฝ่ายการเมือง ซึ่งในบางครั้งการจัดตั้งทุนหมุนเวียน นั้น เมื่อมีการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแน่นอน แต่ยังคงเสนอ ให้รัฐมนตรีตัดสินใจอีก ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการที่ยุ่งยากในการบริหารจัดการทุนหมุนเวียน

3) การยุบเลิกทุนหมุนเวียนจะกระทำได้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า (ก) หมดความจำเป็นที่จะ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งทุนหมุนเวียนนั้นแล้ว หรือ (ข) ทุนหมุนเวียนได้หยุดดำเนินการ โดยไม่ มีเหตุผลอันสมควรและไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด แต่ยังไม่รวมถึงทุนหมุนเวียนบางแห่ง ที่มีการบริหารจัดการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีการบริหารงานที่ไม่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง กรมบัญชีกลางได้ทำการประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานแล้ว พบว่าทุนหมุนเวียนบางแห่งไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินเป็นระยะเวลาหลายปีติดต่อกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) รัฐบาล และกระทรวงการคลังได้ เห็น ความสำคัญ จึงได้มีแนวคิดที่จะนำระบบประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนมาเป็นเครื่องมือช่วยในการ กำกับและผลักดันให้ทุนหมุนเวียนดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ และ ประเทศชาติอย่างแท้จริงเช่นเดียวกับระบบประเมินผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ คสช.และรัฐบาล ได้มี การกำหนดแนวนโยบายไว้อย่างชัดเจนสำหรับการกำกับดูแลทุนหมุนเวียนทั้งระบบ โดย คสช. ได้มีมติรับ หลักการร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ตามที่ฝ่ายกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม คสช. เสนอ และให้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้พิจารณา องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการ พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนด้วย แล้วส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป ซึ่งใน การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) พิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณ) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด

จากนั้น วันที่ 23 กันยายน 2557 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้ง การบริหารจัดการ และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2557 เพื่อใช้กำกับและบริหารทุน หมุนเวียนไปพลางก่อนที่ร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียนดังกล่าว จะผ่านการพิจารณาในชั้นของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดระบบการบริหารทุนหมุนเวียนตั้งแต่กระบวนการ จัดตั้ง การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล จนถึงการยุบรวม/เลิกทุนหมุนเวียน ในเวลาต่อมา หลังมีการ ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้ง การบริหารจัดการ และการประเมินผลการดำเนินงาน ทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2557 รัฐบาลชุดปัจจุบันได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2557 เห็นชอบให้ ยกเลิกกองทุนตั้งตัวได้ หรือโครงการบ่มเพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพในการประกอบ ธุรกิจ ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2555 วงเงิน 1,300 ล้านบาท (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 28 ตุลาคม 2557) เนื่องจากผลการดำเนินงานไม่มีความคืบหน้า ทั้งนี้ รัฐบาลเห็นควรให้นำงบประมาณจากการยกเลิกกองทุน ดังกล่าวไปดำเนินการตามมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามกรอบ แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2558-2559 แทน

จากนั้น เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการบริหาร ทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) พิจารณา และเสนอต่อสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติเป็นเรื่องด่วน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2558 จากนั้นได้บรรจุเข้าระเบียบวาระเพื่อพิจารณาในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2558 และที่ประชุมได้มีมติเลื่อนการพิจารณาออกไปเป็นวันที่ 1 พฤษภาคม 2558 ซึ่งที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 23/2558 วันศุกร์ที่ 1 พฤษภาคม 2558 ได้มีการพิจารณาและลงมติวาระที่ 1 รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง 185 เสียง ไม่รับหลักการไม่มี และงดออกเสียง 3 เสียง

ภายหลังการลงมติรับหลักการ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... จำนวน 15 คน และกำหนดการแปรญัตติภายใน 7 วัน ระยะเวลาดำเนินการ 30 วัน

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ....

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังก่อตั้งหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 มีบทบัญญัติที่ยังไม่ครอบคลุมการบริหารทุนหมุนเวียนทั้งกระบวนการ ประกอบกับปัจจุบันหน่วยงานของรัฐได้มีการจัดตั้งทุนหมุนเวียนขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นทุนในการใช้จ่ายบริหารกิจการให้เกิดความคล่องตัวทางการเงิน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน แต่การบริหารทุนหมุนเวียนยังขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นเพื่อให้การบริหารทุนหมุนเวียน มีประสิทธิภาพลดความเสี่ยง เสริมสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังของรัฐ สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำกับและบริหารทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ....

1. กำหนดนิยามคำว่า “ทุนหมุนเวียน” ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และกำหนดนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” “คณะกรรมการ” “คณะกรรมการบริหาร” “ผู้บริหารทุนหมุนเวียน” (ร่างมาตรา 4)

2. กำหนดให้ในกรณีที่ทุนหมุนเวียนใดมีกฎหมายกำหนดบทบัญญัติในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ ให้การดำเนินงานของทุนหมุนเวียนนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ (ร่างมาตรา 5)

3. กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยมีอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา 7)

4. กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล โดยหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้งต้องเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา 14)

4.1 ในส่วนการขอจัดตั้งต้องมีลักษณะตามที่กำหนดดังนี้ 1) มีความจำเป็นต้องจัดตั้งตามนโยบายของรัฐบาล 2) ไม่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่ของหน่วยงานรัฐอื่นหรือทุนหมุนเวียนที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว 3) ไม่เป็นการ

ประกอบกิจการแข่งขันกับภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือกิจกรรมที่เอกชนหรือรัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการได้ (ร่างมาตรา 15)

4.2 คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน องค์ประกอบของคณะกรรมการ ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีทุนหมุนเวียนเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่มีทุนหมุนเวียน เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสามคน (ร่างมาตรา 18) และมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 1) กำหนดนโยบาย กำกับดูแล บริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 2) กำหนดข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนกำหนด 3) พิจารณานุมัติแผนการดำเนินงานประจำปี และ 4) แต่งตั้งผู้บริหารทุนหมุนเวียน (ร่างมาตรา 21)

4.3 ผู้บริหารทุนหมุนเวียน ให้คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนแต่งตั้งผู้บริหารทุนหมุนเวียน เพื่อทำหน้าที่บริหารทุนหมุนเวียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยให้คำนึงถึงลักษณะการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนตามมาตรฐานที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนกำหนด (ร่างมาตรา 24) ในกรณีที่ผู้บริหารทุนหมุนเวียนมิใช่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเจ้าของทุนหมุนเวียน ให้การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และเงื่อนไขการจ้าง เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการบริหารกำหนด (ร่างมาตรา 25)

4.4 การบัญชีและการตรวจสอบ ให้คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนจัดทำรายงานการเงินของทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลส่งให้ผู้สอบบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี (ร่างมาตรา 28) และให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของทุนหมุนเวียนดังกล่าว โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของทุนหมุนเวียนในรอบปีบัญชี และให้จัดทำรายงานการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการบริหารภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารจะต้องนำส่งรายงานการเงินพร้อมด้วยรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีต่อกระทรวงการคลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับจากผู้สอบบัญชี (ร่างมาตรา 29)

4.5 การประเมินผล ให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ในการประเมินผลทุนหมุนเวียนที่ไม่มีลักษณะเป็นนิติบุคคลเป็นประจำทุกปีและให้รายงานการประเมินผลต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุนหมุนเวียน (ร่างมาตรา 32) สำหรับทุนหมุนเวียนที่กฎหมายกำหนดระบบผลการดำเนินงานไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนดังกล่าวจัดทำรายงานผลการประเมินเสนอต่อกรมบัญชีกลางภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้กรมบัญชีกลางจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมทั้งหมดต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป (ร่างมาตรา 32)

5. กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับทุนหมุนเวียนที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล โดยให้นำบทบัญญัติในส่วนการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลมาใช้บังคับ และให้นำบทบัญญัติในส่วนการบริหารคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน ผู้บริหาร พนักงานและลูกจ้าง การบัญชีและการตรวจสอบ และการประเมินผลทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มาใช้บังคับกรณีกฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะโดยอนุโลม (ร่างมาตรา 33-35)

6. กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนมีอำนาจรวม หรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและทุนหมุนเวียนที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา 36-37)

7. กำหนดหลักเกณฑ์การรวมทุนหมุนเวียน เมื่อทุนหมุนเวียนที่จะรวมกันนั้นมีวัตถุประสงค์เดียวกันหรือสามารถดำเนินการร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีผลเป็นการขยายวัตถุประสงค์เกินกว่าวัตถุประสงค์เดิมของทุนหมุนเวียนที่นำมารวมกันนั้น (ร่างมาตรา 38)

8. กำหนดหลักเกณฑ์การยุบเลิกทุนหมุนเวียน กรณีหมดความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง กรณีหยุดการดำเนินงานทุนหมุนเวียนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาสามปีติดต่อกันและคณะกรรมการเห็นสมควรให้ยุบเลิกทุนหมุนเวียนนั้น กรณีมีเหตุอื่นต้องยุบเลิกทุนหมุนเวียนตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ร่างมาตรา 39)

9. กำหนดบทเฉพาะกาล ให้นำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทุนหมุนเวียนซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับไปพลางก่อน เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้ออกข้อบังคับ ประกาศ และหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องดำเนินการภายในเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา 44) กำหนดให้กรรมการบริหารทุนหมุนเวียนซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะครบวาระการดำรงตำแหน่ง (ร่างมาตรา 45) และกำหนดให้ผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างของทุนหมุนเวียนตามสัญญาจ้างซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าสัญญาจ้างจะสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา 46)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ผู้ศึกษามีความเห็นที่ ความน่าสนใจของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลทุนหมุนเวียนของกรมบัญชีกลางที่มีปัญหาสั่งสมมานานได้หลายประการ ดังนี้

1) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. .... มีการกำหนดนิยาม “ทุนหมุนเวียน” ขึ้นใหม่ ทุนหมุนเวียน หมายถึง กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (ร่างมาตรา 4 วรรคแรก) โดยไม่มีถ้อยคำเดิมของนิยาม “ทุนหมุนเวียน” ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังก่อตั้งหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 “...แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเพื่อการนั้น” เพื่อเปิดช่องทางที่ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐ หลีกเลี่ยงการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนโดยพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ไปจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติเฉพาะจำนวนมาก อีกทั้งยังทำให้กระทรวงการคลังไม่สามารถรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนได้ แม้จะพบว่ามีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียนนั้น

2) มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการประเมินผลทุนหมุนเวียน โดยให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ในการประเมินผลทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล สำหรับทุนหมุนเวียนที่มีการกำหนดระบบการประเมินผลไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารจัดการทำรายงานผลการประเมินการดำเนินงานเสนอต่อกรมบัญชีกลาง เพื่อรวบรวมและจัดทำรายงานสรุปผลในภาพรวมของทุนหมุนเวียนต่อคณะกรรมการนโยบายฯ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งบทบัญญัติในลักษณะนี้ทำให้การประเมินผลทุน

หมุนเวียนมีมาตรฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน นอกจากนี้หน่วยงานเจ้าของทุนหมุนเวียนยังสามารถนำมาตรฐานในการบริหารทุนหมุนเวียนไปปรับใช้กับกองทุนของตนเองได้

3) มีการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการยุบเลิกกรณีมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาสามปีติดต่อกันและคณะกรรมการเห็นสมควรให้ยุบเลิกทุนหมุนเวียนนั้น กรณีมีเหตุอื่นต้องยุบเลิกทุนหมุนเวียนตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ร่างมาตรา 39 (3) (4)) ซึ่งจะสามารถนำมาแก้ไขปัญหาในกรณีที่ทุนหมุนเวียนบางแห่งที่มีการบริหารจัดการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีการบริหารงานที่ไม่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมบัญชีกลางได้ทำการประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานแล้ว พบว่าทุนหมุนเวียนบางแห่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นระยะเวลาหลายปีติดต่อกัน ทั้งนี้การยุบกองทุนที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้เกิดการใช้งบประมาณแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบรับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีข้อดีอีกหลายประการ คือ

1) สามารถพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบริหารเงินนอกงบประมาณ ประเภททุนหมุนเวียน ให้มีความเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งทุนหมุนเวียน

2) เสริมสร้างความโปร่งใส และธรรมาภิบาลในการบริหารด้านการเงินการคลังภาครัฐที่สอดคล้องและอยู่ภายใต้กรอบวินัยการเงินการคลังของประเทศ

3) สามารถช่วยลดข้อจำกัดจากการบังคับใช้กฎหมายให้อำนาจกระทรวงการคลังรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543 และสามารถเสริมสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ควรมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อเข้ามากำกับดูแลและบริหารจัดการทุนหมุนเวียนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ต้องมีการบูรณาการในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุนหมุนเวียนในทุกภาคส่วน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงจากการใช้จ่ายเงินในการบริหารทุนหมุนเวียนที่ขาดประสิทธิภาพ หรือดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งทุนหมุนเวียน ซึ่งสามารถจะช่วยลดภาระเงินงบประมาณที่รัฐต้องให้การอุดหนุนโดยไม่จำเป็น ตลอดจนเป็นการช่วยสร้างความโปร่งใสในการบริหารทุนหมุนเวียนเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการตามนโยบายของรัฐบาลอีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงการคลัง. (กันยายน 2554). **กรอบคู่มือการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการ**. สืบค้น 20 เมษายน 2558 จาก http://saraban-law.cgd.go.th/easinetimage/inetdoc?id=show_CGD.A.5982_2_BCS_2_pdf.
- กระทรวงการคลัง. (2558). **หนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0414/ว10 วันที่ 19 มกราคม 2548**. สืบค้น 20 มีนาคม 2558 จาก http://www.cabinet.soc.go.th/doc_image/2553-old/22260115.pdf.
- “กระทรวงการคลังมอบรางวัลทุนหมุนเวียนดีเด่น ประจำปี 2556 และ 2557”**. (8 กันยายน 2557). สืบค้น 20 มีนาคม 2558 จาก http://www.cgd.go.th/wps/wcm/connect/CGD%20Internet/CGD%20Internet/News/CGDNews/CGDNews_Current2/6181.
- จรัส สุวรรณมาลา. (มิถุนายน 2553). **สถาบันและกฎหมายการเงินการคลัง บทเรียนจากประเทศแคนาดา นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- “คลังเล็งเป้าดึงเงิน“กองทุนหมุนเวียน”ปีมศก. ประเดิม1หมื่นล้านบาทปีงบ58”**. (9 ก.ย. 2557). สืบค้น 19 มีนาคม 2558 จาก <http://m.naewna.com/view/business/finance/120682>.
- "สมหมาย"จ่อตั้ง1.2หมื่นล.คืนคลัง นำร่อง20กองทุนชุด"รายได้ส่วนเกิน"ดีเดย์ปีงบนี้**. (24 พ.ย. 2557). สืบค้น 20 มีนาคม 2558 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1416807394.
- “พระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ.2543”**. (วันที่ 27 พฤศจิกายน 2543). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม117 ตอนที่111ก.
- “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้ง การบริหารจัดการ และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2557”**. (23 กันยายน 2557). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม131 พิเศษ187ง.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (28 ตุลาคม 2557). **ข้อมูลมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 28 ตุลาคม 2557**. สืบค้น 20 มีนาคม 2558 จาก http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99310997.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2558). **บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ..... เรื่องเสร็จที่ 419/2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2558). **เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ...(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.(วันศุกร์ที่ 1 พฤษภาคม 2558). **บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 23/2558**.